

R.K. Parochie St. Ludgerus te Utrecht

Ludgerus Magazine

22 Oktober 2012

Herfst

Inhoud

Colofon	2
De toekomst volgens de pastoor	3
Allerheiligen & Allerzielen	4
De voedselbanken	5
Het erkennen van de doop	6
Vrede van Utrecht & Slavernij	7
De monstrans van de Jacobus	8
De dilemma's van het bestuur	9
De rubriek: Geloven Nu	10
Nonnen centraal bij RKK	11
Het afscheid van Peter van Kessel	12-13
Nieuws vanuit de locaties	14-19
Agendaberichten	20-23
Kinderpagina: Hildegard van Bingen	24

Colofon

Het Ludgerus Magazine is het tijdschrift van de parochie van St. Ludgerus in Utrecht. Het verschijnt twee à drie keer per jaar.

Hoofd- en eindredactie: Armand Heijnen

Tekstbijdragen: Laurens Baas, Nol van Beek, Anneke Eijpe, Heleen Heidinga, Armand Heijnen, Jos Hettinga, Elias Leyds, George Paimpillil, Arnold Rog, Yosé Höhne-Sparborth

Traffic: Nol van Beek

Vormgeving: Marijke Herber

Druk: Van Horssen OJ Service BV

Oplage: 4200

Contactadres:

zie centraal secretariaat St. Ludgerusparochie

© Overname van berichten / artikelen uit dit magazine is mogelijk, mits met toestemming van het secretariaat van de parochie en met bronvermelding.

Het parochiebestuur

Pastoor George Paimpillil (voorzitter)
 Laurens Baas (vicevoorzitter)
 Hanneke de Kruijff (secretaris)
 Kiky Kanawi (penningmeester)
 Jan van Kuik (gebouwen)
 Robert Stok (personeelszaken)
 Joop Schwartz (lid)
 Vacature

Het secretariaat

Centraal secretariaat Sint Ludgerusparochie
 Nol van Beek
 Boerhaaveplein 199,
 3552 CT Utrecht.
 030 – 244 13 19
secretariaat@sintludgerus.nl
www.sintludgerus.nl
 Bereikbaarheid:
 maandag t/m donderdag 9 – 12 uur.

Het pastorale team

Pastoor George Paimpillil (pr.):
geopallil@ziggo.nl (liturgie)
 Elias Leyds (pr.):
p.elias@stjan.org (catechese)
 Gerrit Jan Westerveld (pw):
gj.westerveld@tiscali.nl (diaconie)
 Peter van Kessel (pw):
pjmvankessel@casema.nl
 (gemeenschapsopbouw)

Pastores zijn bereikbaar via het centraal secretariaat 030 – 244 13 19
 Voor noodgevallen kunt u ook contact leggen via uw lokale secretariaat of lokale telefoonnummer (zie uw eigen parochieblad).

Beste parochianen,

Sinds het verschijnen van Ludgerus Magazine met Pasen zijn er veel dingen in onze parochie gebeurd. Gelukkig bijna allemaal positieve dingen, met een blik op de toekomst. De Ludgerusparochie omvat een grote regio in Utrecht. Maar de mensen willen liever in hun eigen omgeving leven en geloven. Daarom hebben de pastores, samen met de pastoraatgroepen, locatieraden en het bestuur besloten om drie kleinere samenwerkingsregio's te vormen en daar meer activiteiten te coördineren en uit te werken.

Wij willen onze parochie meer met mensen dan met stenen opbouwen, is eerder al geconstateerd. Stenen en gebouwen zijn nodig, maar het uiteindelijke doel is dienstbaarheid aan de mensen, lief en leed met hen delen. Vanaf 2013 moeten we proberen om de vieringen en de sacramentele bedieningen te baseren op die drie nieuwe regio's. Misschien lukt het niet meteen, maar we moeten het wel proberen.

De tijd gaat snel. Dat geldt ook voor Peter van Kessel. Hij gaat per 1 januari 2013 stoppen met zijn pastorale werk in onze parochie. Hij bereikt bijna zijn pensioengerechtigde leeftijd. Hij heeft zich jarenlang in de Nicolaas- en Monicakerk met hart en ziel als pastoraal werker ingezet. En in de laatste jaren was hij ook werkzaam in de hele Ludgerusparochie. Wij hebben altijd op een goede manier kunnen samenwerken in het pastoresteam. Gerrit Jan Westerveld en ik zullen hem zeker missen. Wij wensen hem een rustige tijd voor de toekomst en plezier met alles wat hij leuk vindt om te doen.

Door de financiële beperkingen krijgen we niemand om Peter van Kessel op te volgen. Dus zullen we een nog groter beroep moeten doen op vrijwilligers. Pater Elias immers heeft in onze parochie een aanstelling voor maar 50 procent, en alleen voor de catechese. Voor de diaconale activiteiten, veelal in samenwerking met onze 'buren', zullen we vooral op Gerrit Jan Westerveld een beroep kunnen doen. Maar dan nog is dit niet voldoende voor een parochie van onze omvang. Toch proberen we om, samen met vrijwilligers, de parochie verder te helpen.

Aan de ene kant groeit de St. Ludgerusparochie. We verwachten dit jaar meer dopen en huwelijken en we zien op sommige locaties een lichte stijging van het kerkbezoek. Wij hebben ook een nieuwe penningmeester gekregen, Kiky Kanawi. Hij wil ons financiële beleid graag goed aanpakken. Het zal hem lukken met de samenwerking van ons allemaal. Een gezond financieel beleid is een deel van de basis voor een gezonde toekomst van een parochie.

Tijdens de periode die achter ons ligt kwam er een aantal richtlijnen vanuit het aartsbisdom Utrecht over de viering van de Eucharistie. De Eucharistie is het hoogtepunt van ons gelovig leven in de katholieke kerk. Binnenkort zal ik een aantal keren een catechetisch stukje schrijven over de belevingen en het geloof in de Eucharistie. De Eucharistie is het sacrament van liefde waar Christus onder ons aanwezig is in de gedaante van Brood en Wijn. God wil met ons zijn en wij mogen één worden met God in de Eucharistie.

Laten we nu nog meer samen geloven, denken en streven om met elkaar een gezonde Ludgerusparochie in de historische stad Utrecht te vormen. We zijn alleen maar arbeiders in de wijngaard van de Heer en Hij zal uiteindelijk doen wat Hij met onze parochie voor heeft. Moge God ons allen zegenen.

Met hartelijke groet, jullie pastoor George Paimpillil

Allerheiligen & Allerzielen

De feesten van Allerheiligen en van Allerzielen zijn typisch Katholiek. Ze zijn niet zo maar ingesteld om er weer een feest bij te hebben (dat zou ook een beetje typisch Katholiek zijn), maar omdat ze over belangrijke geloofswaarheden gaan. De grenzen tussen God en mens en tussen leven en dood zijn doorbroken, en de gebroken eenheid tussen ziel en lichaam en tussen de mensen onderling is hersteld.

- door pater Elias Leyds -

Met Allerheiligen vieren we, dat God met de mensheid een nieuwe gemeenschap heeft gevormd. De mens is door God geschapen om te delen in Zijn eeuwige gelukzaligheid, Zijn eeuwige wezen te zien en in gemeenschap vrij te beschikken over de gave van Zijn heerlijkheid. Door de zonde van de eerste mens kon God dit alles niet meer aan de mens geven, maar door de dood en verrijzenis van Zijn mens-geworden Woord zijn we weer ontvankelijk geworden voor Gods genade. Van Gods kant is de eenheid al volledig hersteld, en wij krijgen daar in de sacramenten deel aan. De genade wordt voltooid wanneer God ons tot zijn gelukzaligheid toelaat. We mogen in geloof nu aannemen, dat er vele mensen zijn die na de dood inderdaad de vernieuwde gelukzaligheid zijn binnengegaan. Zij bidden daar voor ons¹. En dat mag gevierd worden! De Kerk verklaart af en toe mensen heilig, maar dat is slechts de nogal beperkte "administratieve" bevestiging van een veel grotere werkelijkheid. Ontelbaar velen zijn ons voorgegaan en we kunnen ons in Gods genade voorbereiden op het leven in de

gemeenschap van de heiligen bij God.

Het feest Allerzielen is iets moeilijker te begrijpen. Allereerst, omdat het woord "ziel" in onbruik is geraakt, zelfs in de liturgische teksten van onze Kerk. Hoe het zo ver gekomen is, weet niemand, maar het is te hopen dat er snel een nieuwe vertaling komt waarin het woord "ziel" niet wordt weggemoffeld. De ziel is de niet-stoffelijke, dus geestelijke en onsterfelijke kern van ons menselijk leven. De dood is geen einde, en dat maakt de vraag naar de zin van ons leven alleen maar dringender. In ons geloof ontvangen we van God het "heil", onze redding uit een zinloos bestaan. Onze ziel hervindt in God een eeuwige eindbestemming, en zal zelfs weer met haar lichaam verenigd worden. Maar waarom is er dan een apart feest voor gestorven zielen? Gaat een ziel dan niet direct naar de hemel? Het gaat hier over een typisch Katholieke geloofstraditie, namelijk het "vagevuur", die overigens een steunpunt heeft in de Bijbel². De zielen in dat vagevuur zijn op weg naar de hemel. Die zekerheid hebben ze. Maar het gebed van de Kerk kan iets toevoegen. Niet omdat het moet, maar omdat het mag.

Tijdens dit leven mogen wij levenden voor elkaar bidden. Niet omdat we elkaars ziel moeten redden. Dat kan alleen Jezus Christus, de unieke bron van genade. Maar we zijn wel in de naastenliefde verantwoordelijk voor elkaar. We dragen elkaar in gebed, zodat we steeds meer deel krijgen aan de heerlijkheid, waarin God de Vader en God de Zoon één zijn. En dat gebed is grensoverschrijdend. De grens tussen leven en dood bestaat nog wel, maar door het sterven en de verrijzenis van Jezus Christus is ze doorzichtig geworden voor de naastenliefde. En zo kunnen wij, over de grens tussen leven en dood, voor onze geliefden bidden. Onder hen zijn er die nog onderweg zijn. Ik denk dat als het aan God lag, ze al in de hemel waren. Maar de mens mag ook zelf aan zijn zuiverheid meewerken, diep in zijn ziel verlangt hij daar ook naar. Daarom, vanuit de wijsheid die de Kerk verenigt en verfraait, mogen wij in gebed een bijdrage leveren aan de binnenkomst van onze geliefden in de hemel. Dat doen we in het gebed voor de overledenen, hetgeen bij het feest van Allerzielen gevierd en aangemoedigd wordt.

¹ 2 Makk. 15, 11-16 / ² 2 Makk. 12, 39-46

Wel & wee rondom de Voedselbanken...

Een tijdje geleden vonden veel wethouders nog dat Voedselbanken niet nodig waren. De werkers bij de Voedselbanken vonden dat ze niet nodig moesten zijn, maar wel wenselijk waren. Ze hebben gelijk gekregen. Intussen leggen gemeenten weer huisvesting of geld bij, maar nog steeds mondjesmaat.

De druk van de bezuinigingen is nog steeds voelbaar, zodat veel voedselbanken voor de exploitatie sterk mede afhankelijk zijn geworden van kerkelijke en particuliere steun. In Utrecht bijvoorbeeld bezuinigt de gemeente op de Tussenvoorziening die een belangrijke rol speelt bij ondermeer de distributie van de goederen.

Dat, terwijl het aantal deelnemers aan de Voedselbank fors toeneemt! Alleen al omdat ook het aantal doelgroepen toeneemt: mensen die ontslagen zijn, ZZP'ers, MKB'ers!! Het gevolg is dat het regime op verschillende manieren strenger en soberder wordt.

Om maar enkele dingen te noemen: Wachtlijsten! Niet iedere week een pakket maar eens per twee weken! Eén keer het pakket niet opgehaald is uit het systeem! Enzovoort...

Gelukkig gaan de verschillende voedselbanken in Utrecht gewoon door. De ruimte en de vrijwilligers worden geregeld door kerken of het Rode Kruis, en wachtlijsten zijn er ook nog niet. Maar de voedselbank van De Wijkplaats aan de Kanaalstraat in Lombok kan nog steeds extra goederen en geld gebruiken. De aanvoer van voedsel neemt af, ook al zijn er lokale leveranciers en winkeliers aangeschoven.

Een bijdrage van particulieren is dus nog steeds welkom. Het handigst is als mensen houdbaar voedsel (pasta, rijst b.v.) meenemen naar de kerken. Daar wordt het dan af en toe opgehaald. Een financiële bijdrage is vooral welkom omdat pakketten soms aangevuld moeten worden, bijvoorbeeld met versproducten die niet opgeslagen kunnen worden. De voedselbank in Zuilen is, voor praktische afspraken over het afleveren van goederen, bereikbaar op een eigen mobiele nummer; 06 22645217

(Met bijdragen van Marja Bakker van De Wijkplaats en Bernadette van Dijk van voedselbank Zuilen).

Verhuizen

Als ze opendoet, schrik ik; doffe, verdrietige ogen. Hoi Heleen zegt ze blij als ze me ziet. Ze zegt dat het goed gaat. Ja echt. Ik vertel haar dat ik een huis heb gezien. Gerenoveerd, precies wat ze wil. De woningkrant is afgeschafte; voor haar een probleem omdat ze zelf geen computer heeft. Een stap terug ook, omdat ze nu weer meer aangewezen is op anderen. Ik ga kijken, deze week, met de buurvrouw, zegt ze. Ze gaat thee voor me zetten.

Mohamed is vandaag langs geweest, zegt ze opeens. Moeilijk, en de tranen springen meteen weer in haar ogen. Het is haar ex-man, van wie ze vorig jaar is gescheiden, na een relatie van 26 jaar vol geweld. Hij heeft spullen meegenomen naar Turkije, naar zijn nieuwe huis en zijn nieuwe vrouw. Ze is heel boos op hem, voor alles wat er is gebeurd en dat hij nu zo snel maar weer verder gaat. En ook op zichzelf; dat ze het zo lang heeft laten duren, dat haar leven nu voorbij is en dat ze zo'n groot deel verspilld heeft.

Ze is bang. Dat ze zomaar dood zal gaan en dat niemand het zal merken, met haar slechte nieren en de dialyse die ze nodig heeft. Haar burens houden haar in de gaten, maar toch. Ach, het komt wel goed, het komt wel goed, bezweert ze me en misschien ook wel zichzelf door haar tranen heen. Ik blijf ook niet altijd alleen, zegt ze opeens met fonkelende ogen en ik zeg dat ze daar inderdaad veel te leuk voor is. Ik fiets zo even langs het huis, dan heb ik ook een beeld dinsdag, als ik je weer zie, zeg ik. Nu? Dan ga ik mee! En meteen vliegt ze de badkamer in om zich op te frissen.

Terwijl ik in de keuken wacht, komt ze opeens weer binnen, huilend. Heleen, ik wil niet tegen je liegen, ik heb het nog niemand verteld, maar... Ik wil wachten. Ik wil weten waar de burens heengaan, en misschien kan ik er dan wel weer naast gaan wonen. Ik ben alleen, ik heb niemand, ik ben ziek...ze slaat haar handen voor haar gezicht en huilt. Dat weet ik toch, zeg ik, en wrijf over haar rug. Dat weet ik toch. Zo staan we samen een tijdje. Wil je nog naar het huis gaan kijken, of liever niet?

Jawel! zegt ze dapper en we pakken onze fietsen. Bij het huis aangekomen, durft ze het langzaam toe te laten. Ja inderdaad een mooie straat, vlakbij het winkelcentrum. Dit is wel een veilige straat toch? Samen proberen we door kieren van de luxaflex te gluren en via de brievenbus een glimp van het huis op te vangen.

Dinsdag is ze er, samen met haar buurvrouw en we reageren via de computer. Ze is enthousiast! 's Middags kijk ik voor haar naar de uitslag. Nummer 2, vertel ik haar per telefoon. Ze is blij, haar kansen zijn nog niet verkeken. Zij houdt hoop, ik wacht mee. De week erop bel ik naar mijn collega van Mitros en hoor dat nummer 1 al een afspraak heeft gemaakt om het contract te ondertekenen.

Heleen Heidinga is buurtpastor/ presentiebeoefenaar in de Queeckhovenbuurt, een sloop- en renovatiewijk in Zuilen. In een samenwerkingsproject van Mitros, de Stichting Presentie en de Stichting Buurtpastoraat Utrecht begeleidt zij met name kwetsbare buurtbewoners in hun proces voor, tijdens en na de verhuizing.
h.heidinga@buurtpastoraatutrecht.nl

Kerken erkennen elkaars doop

Op afgelopen derde pinksterdag, 29 mei 2012, werd een historische stap gezet op de lange pelgrimsweg van de oecumene: negen kerken ondertekenden toen een verklaring dat ze elkaars doop erkennen.

- Door Yosé Höhne-Sparborth -

Als gelovige is mijn eerste reactie: is Jezus daarvoor nou aan het kruis gestorven, om tweeduizend jaar later kerken te laten bakkeleien over het wel of niet erkennen van elkaars doop? Als theologe zou ik me zelfs kwaad kunnen maken, omdat er in deze wereld zulke wezenlijke

zaken op het spel staan waar kerkleiders geen tijd voor hebben omdat ze zich met rituele futiliteiten bezighouden. Maar als kerkpolitica beseft ik: dit is een stap. De Tweede Wereldoorlog gaf de eerste aanzetten tot meer oecumenisch denken. De Wereldraad van Kerken kwam in 1948 tot stand. Onze eigen Rooms Katholieke kerk begon in de jaren zestig hier en daar met sommige kerken een soort dooperkenning te regelen. De ouderen onder ons herinneren zich nog de commotie toen Prinses Irene katholiek werd en werd gedoopt. 'Overgedoopt', dus. De Hervormde Kerk was diep beledigd. Daar gaat op dit moment die dooperkenning over. Als iemand naar een andere kerk overstapt, hoeft hij of zij niet langer overgedoopt te worden.

Twee kerken die geen kinderdoop kennen en ook niet erkennen, tekenden om voort te gaan met toenadering zoeken. Voor hen is wezenlijk, dat de doop een bevestiging is van een bewuste keuze. De toenadering groeit in de praktijken. Soms gaan mensen over naar een kerk

met volwassenendoop, maar weigeren om zich opnieuw te laten dopen. En er zijn ouders in kerken met de kinderdoop, die hun kind wel in de gemeenschap laten opnemen, maar het moment van de doop willen overlaten aan het kind als dat oud genoeg is om ervoor te kiezen. Door die afwijkende praktijken groeien de kerken als geheel naar elkaar toe. Zo kwam het tot de dooperkenning.

De kerken geven in die erkenning aan, dat ze elkaar als kerken erkennen en elkaar dankbaar aanvaarden als zusters en broeders. En vooral: met de dooperkenning tussen negen verschillende kerken is een basis verstevigd, die nu om vervolgstappen vraagt. Nu kan het gesprek over de tafelgemeenschap niet meer ontweken worden. Theologisch weten we al: uiteindelijk is Jezus onze Gastheer, dat zijn niet de kerkleiders.

Vrede van Utrecht en Afschaffing Slavernij

De 'Vrede van Utrecht' als programma gedurende een jaar is begonnen. Dat programma kan op verschillende manieren een lopertje uitleggen voor programma's waarbij wij als kerken aansluiten. Zo is er overleg om de Kerkennacht 2013 binnen het kader van de 'Vrede van Utrecht' neer te zetten.

- Door Yosé Höhne-Sparborth -

De Antoniuskerk gaat dat proberen. We willen al onze interreligieuze activiteiten in 2013 net dat kleine beetje meer geven, door het binnen dat grote kader te zetten. Daarmee krijgen we dan wat meer mogelijkheid op stadsniveau te melden wat we doen. Inhoudelijk hangt deze arbeid direct samen met de 'Vrede van Utrecht': die maakte namelijk niet alleen een einde aan de oorlogen tussen Frankrijk, Spanje, Portugal, Engeland, Nederland en hun koloniën. Ook kwam er bij die 'Vrede' een einde aan de godsdienstoorlogen in Europa. In de Antonius zullen we bijvoorbeeld ons interreligieus

zomerfeest met de kerkennacht laten samenvallen.

Utrecht heeft intussen ook het herdenken van de afschaffing van de slavernij 150 jaar geleden ruimte gegeven in haar programma. In juli werd heel feestelijk 'de slavernijroute' door Utrecht geopend. Er is op verzoek van de stad een mooi boekje over verschenen: 'Wandelgids sporen van Slavernij in Utrecht', door Esther Captain m.m.v. Hans Visser. Het boekje (11 euro) is zeer aan te bevelen, het bevat leuke verrassende informatie. Zie ook: www.sporenavanlavernijutrecht.nl.

De Universiteit van Utrecht heeft in het weekend van de kerkennacht een groot symposium over slavernij. De nationale Raad van Kerken biedt op 20 februari 2013 een studiemiddag aan over slavernij. Zij heeft de Ludgerusparochie, via de Nicolaas-Monicakerk als plek en de Antonius als mede-organisator, gekozen om die studiemiddag vorm te geven. Het tweede deel van de middag zal de slavernijroute gelopen worden.

Kostbare jaren in Rosendaal

Op 11 oktober neem ik afscheid in verpleeghuis Rosendaal in Overvecht. Zo gaat dat als je 65 jaar wordt. Toen ik 26 jaar geleden begon, had ik niet kunnen vermoeden dat het werken in de ouderen- en ziekenzorg mij zo dierbaar zou worden. Er is een afbeelding die voor mij het beste weergeeft wat deze periode mij gedaan heeft. Deze afbeelding is van Harry Sterk, van de Goede Herder. Ik vind hem zo mooi omdat er zoveel beweging is, zoveel interactie tussen schaaap en herder. Ze kijken elkaar liefdevol aan. Er is tussenruimte, zoals tussen de handen van de Schepper en Adam in de schildering van Michelangelo. Maar door de liefdevolle zorg en het tedere vasthouden veranderen beiden. De herder wordt zacht, zichtbaar ontroerd, en het schaaap vind rust in de tedere en vriendelijke aanraking.

Want precies daar gaat het om bij 'zorg verlenen': communicatie over en weer, elkaar ruimte geven, niet beklemmen, geraakt kunnen worden, elkaar zien staan en vandaar uit zorgen, ondersteunen. En niet te vergeten: heel vaak niets willen doen dan alleen maar het uithouden in de onmacht.

In al die jaren dat ik pastor/herder was, heb ik me voortdurend ook 'schaap' gevoeld, me gedragen geweten. Er komen talloze beelden bij me boven waarin ik niet zozeer de pastor was, maar waar mensen dat voor mij waren. Wat heb ik veel geleerd van alles wat mensen met mij deelden over hun levensverhaal, over hun zoeken, hun teleurstelling, hun boosheid soms. Daarin lieten ze mij ervaren dat we allemaal mensen zijn die verlangen en snakken naar gekend worden. Hoogtepunten waren vaak de vieringen op zondag of door de week, en niet te vergeten de vele momenten rondom het afscheid van het leven. Op die momenten voelde ik dat we kwamen uit die sfeer van ziekte en zorg, van helper en geholpene. Zin en zinloosheid vielen even in elkaar. We voelden ons gedragen door eenzelfde verlangen naar zin en naar Zin, en naar warme en liefdevolle nabijheid. Afhankelijkheid voelde niet als beperking, maar als iets dat bij alle mensen hoort, zieken én gezonden. Ook bij mij.

Ik ben al die mensen dankbaar die mij geholpen hebben om herder en schaaap te kunnen zijn: bewoners, vrijwilligers, medewerkers en collega's. Ik ben al die mensen dankbaar die mij hun vertrouwen gaven, die met mij hun blijdschap konden delen, maar ook hun tranen van verdriet omdat het leven soms zo onvoorstelbaar hard is. En dankbaar ben ik dat ik me gedragen heb geweten door die Bron van alle leven, die ook Goede Herder heet.

Pastor Jos Hettinga, geestelijk verzorger in Careyn, voorheen Aveant.

De monstrans van de St. Ludgeruskerk

Een schoonheid voor eeuwen

Op 5 november 1945 herdacht pastoor W. van Albach zijn 12½ jarig pastoraat aan de St. Ludgeruskerk in Zuilen. Op die dag werd hem door de parochianen een zeer belangrijke feestgave aangeboden die hij bestemde voor een nieuwe monstrans. Dit bedrag, later nog aanmerkelijk toegenomen door grotere en kleinere bijdragen, stelde de pastoor in staat tot het geven van een opdracht aan de edelsmeden Jan Eloy en Leo Brom en kreeg de St. Ludgeruskerk een kunstwerk in grote vorm. In 1949 kon de monstrans in gebruik worden genomen.

- Door Arnold Rog -

De opbouw van de monstrans op een drizijdige grondvorm is bedoeld als een herinnering aan de beroemde gotische monstrans van Oldenzaal, geboortestad van de pastoor; in plaats van de torenvorm kwam de vorm van een boom, waarvan de wortels oplopen uit de voet; te midden van weelderig gestileerde takken en bloemen staat het rijk bewerkte cilindervormige repositorium met de Hostie; daarboven de beeltenis van de Moedermaagd en in de top de duif, symbool van God de H. Geest. Op de drie hoeken, rondom het repositorium, de H. Willibrordus, de H. Plechelmus, patroon van Oldenzaal en de H. Ludgerus; aan weerszijden van iedere bisschop twee musicerende engelen: 'het repositorium en het kruis dat uit de takken is gegroeid, zijn met parels versierd.

De monstrans is uitgevoerd in verguld zilver en weegt ongeveer 5 kg; de hoogte is 95 cm. Het geheel getuigt van een kunstzinnige beheersing.

Alle onderdelen, ook die welke niet in het oog vallen, dragen in hun weelderige bewerking het meesterschap over de vorm en de toewijding die de

middeleeuwse kunstenaars bezielde.

Zondagmiddag 11 juni 1949 diende de monstrans voor de eerste maal bij de Sacramentsprocessie door de tuinen van pastorie en klooster. Tijdens het plechtig Lof dat daaraan voorafging, sprak pastoor Van Albach een dankwoord. "Deze monstrans", aldus de pastoor, "is geen geschenk van enkelen maar van de parochiegemeenschap. Ik mag mij vandaag gelukkig prijzen, dat deze wens van Jaren zó in vervulling is gegaan en dat de offervaardigheid van de parochianen mij in staat heeft gesteld aan de parochiekerk een kunstwerk over te dragen dat een schoonheid bergt voor eeuwen."

Na de sluiting van de Sint Ludgeruskerk in 1976 is de monstrans in bruikleen bij Museum Catharijneconvent in Utrecht. De nieuwe Sint Ludgerusparochie is als rechtsopvolger eigenaar van deze monstrans.

(Naar bisdomblad "Omhoog" van 25 juni 1949)

Uit het Parochiebestuur

Dilemma's

We hebben u enige tijd geleden in Ludgerus Actueel verteld over het dilemma waarin het bestuur tot een beleid voor de parochie moet zien te komen. Een beleid dat gericht is op de tot stand koming van één parochiegemeenschap.

- Door Laurens Baas -

Doe je dat met stenen, dat wil zeggen door gebouwen te sluiten, of doe je dat met mensen, dat wil zeggen door te werken aan het in elkaar groeien van de lokale geloofsgemeenschappen. Onze keuze in dit dilemma is om dat te doen met mensen. Dus eerst werken aan de ontmoeting en verbinding tussen de lokale gemeenschappen en pas daarna keuzes maken voor de bouwkundige situatie die daarbij hoort, de stenen dus.

Maar er is nog een ander dilemma, dat daar wel mee in verband staat. Je kunt een parochie besturen door ervoor te zorgen dat de bestaande parochianen zolang mogelijk, en op de manier zoals ze dat gewend zijn, in hun vertrouwde locatie kunnen blijven kerken. Je kunt een parochie ook besturen door je bezig te houden met de vraag hoe je ook in de verdere toekomst nog een vitale en financieel gezonde parochie kunt hebben.

In het bestuur zoeken we in

beide dilemma's naar de beste oplossing. Daarbij worden we onder druk gezet door het bisdom, dat steeds nadrukkelijker eisen begint te stellen aan een bedrijfseconomisch verantwoord bestuur van de parochie. En ja, dan gaat het dus weer over geld, over een gezonde "bedrijfsvoering", waarbij inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn. U weet inmiddels dat zulks voor onze parochie geenszins het geval is.

Het is misschien wel wrang om vast te stellen als je tegelijk ziet hoeveel mensen, en lang niet allemaal meer even vitaal, hun uiterste best doen om de locaties levendig te houden. Hoe steeds weer nieuwe initiatieven genomen worden door mensen die niet opgeven. Zonder mezelf op de borst te kloppen hoor ik ook tot die mensen. Die erin geloven dat de RK-kerk er niet onder te krijgen is. Die waardevol erfgoed van bijna 20 eeuwen uit het dal willen halen, omhoog naar nieuw elan en nieuw maatschappelijk nut. En daar is het dilemma weer: besteed je energie aan het behouden van het bestaande, in de hoop dat

het op enig moment toch weer breder gaat leven? Of besteed je energie aan het bedenken en uitvoeren van nieuwe scenario's?

"Je moet allebei doen", is een voor de hand liggende reactie op menig dilemma. Hopelijk ziet u dat de dilemma's die ik hier geschetst heb niet zo vanzelfsprekend kunnen worden aangenomen. Dat we hieraan als bestuur een flinke kluit hebben, waar we zeker ook het gesprek met u in zullen opzoeken.

Bestuurswisseling

In juni heeft Bart van Meijl zich genoodzaakt gezien om zijn functie als penningmeester in het parochiebestuur neer te leggen en ook als bestuurslid terug te treden. We zijn heel blij dat we in deze zware portefeuille inmiddels hebben kunnen voorzien met de door het bisdom op onze voordracht benoemde heer Kiky Kanawi. De heer Kanawi is buiten onze parochie woonachtig.

Dansen met een missie

“Het idee voor The Church Movement Crew is ontstaan toen mijn broertje Ignace ‘Step Up 4’, een dansfilm, had gekeken met een paar vrienden van de kerk. Ze hadden het er na de film over om een dansgroep op te zetten, maar toen namen ze het idee nog niet zo serieus. Maar na verloop van tijd vond hij het toch nog niet zo’n gek idee. Zo is de Church Movement Crew – afgekort TCMC -ontstaan.”

Aan het woord is Annemarie Scheerboom, een van de leden van TCMC. De club jongeren hoopten met hun dansen de sponsoracties te kunnen ondersteunen om de reis naar de Wereld Jongerendagen te bekostigen. Dus begonnen ze te repeteren.

“Na inbreng van pastoor George hebben we besloten om met onze optredens een laagdrempelige vorm van evangeliseren te creëren”, vervolgt ze haar verhaal. “Dit omdat veel jongeren van tegenwoordig zich niet gegrepen

“Misschien kunnen we ook niet-gelovigen met onze missie bereiken”

voelen door de manier waarop kerken het evangelie overbrengen, maar wij het toch belangrijk vinden dat ook deze jongeren de christelijke boodschap ontvangen.

En misschien kunnen we ook niet-gelovigen met onze missie bereiken. Onze boodschap bij ons eerste optreden was: geloof in jezelf, maar geloof ook vooral in God.”

TCMC, nu nog bestaande uit 7 jongeren, is van plan zijn act uit te breiden en te vernieuwen en op te treden in de diverse kerken van de St. Ludgerusparochie, maar ook bijvoorbeeld op jongerenbijeenkomsten elders in het aartsbisdom.

“In principe hebben we een boodschap voor iedereen”

“We willen een soort toneelstukje opvoeren waarin veel dans is verwerkt. In principe hebben we een boodschap voor iedereen, maar onze oorspronkelijke doelgroep blijft nog steeds de jeugd, omdat wij denken dat zij het meest behoefte hebben aan laagdrempelige evangelisatie”, aldus Annemarie.

“De gemiddelde tijd per week die we kwijt zijn aan TCMC verschilt: toen de groep net begon, waren we voornamelijk veel tijd kwijt met overleggen wat we precies wilden en hoe we dat wilden bereiken. De repetities waren toen slechts eens

“Onze volgende act staat gepland met Kerst”

per twee weken. Maar vlak voor ons eerste optreden hebben we nog flink veel geoefend, wel drie keer per week. De reacties bij het publiek waren trouwens heel positief en enthousiast. Onze volgende act staat gepland met Kerst. Nu zijn we dus voornamelijk tijd kwijt met het maken van een nieuw verhaal.”

Voor informatie over TCMC kun je contact opnemen met scheerboom@hotmail.com

RKK maakt portret van Yosé Höhne

Non Actief

Katholiek Nederland TV zendt de hele maand oktober portretten uit van vrouwelijke religieuzen. Onder de titel 'Non Actief' laat het programma zien hoe zusters op verschillende plekken een belangrijke en actieve rol vervullen in onze samenleving. In de uitzending van woensdag 17 oktober was er een portret van Yosé Höhne-Sparborth. Zuster Yosé is vrijwilliger in de Antoniuskerk aan de Kanaalstraat, één van de zes kerken die tot de Ludgerusparochie behoren.

- door Anneke Eijpe -

Yosé is één van de nogweinig actieve zusters van de Voorzienigheid. Deze congregatie werd 160 jaar geleden opgericht voor de opvang van arme meisjes in Amsterdam. Onderwijs, vorming, opvang van kinderen en solidariteit met vrouwen, mededogen en hulp voor mensen aan de rafelrand van de samenleving zijn altijd belangrijk voor deze zusters geweest. Zo hadden de zusters ook scholen en bejaardenhuizen en waren ze werkzaam in het maatschappelijk werk. Sinds de jaren 70 is het werk overgenomen door niet-kloosterlingen. De zusters zetten zich tegenwoordig vooral in voor kinderen van asielzoekers en voor de interreligieuze dialoog.

De programmamakers van Omroep RKK kwamen voor de tv-reportage opnamen maken in Antoniuskerk. Daar werd aan het begin van de Vredesweek een interreligieuze viering gehouden, een viering met christenen, moslims en joden samen. Na de viering volgde de camera de zogenoemde interreligieuze wandeling door de stad. Onder leiding van zuster Yosé brachten christenen, joden en moslims een bezoek aan dierbare plekken voor hun geloof. Zo werd er een bezoek gebracht aan de moskee in Lombok. In de

nieuw te bouwen moskee (pal tegenover de huidige, aan de uiterste stadszijde van de Kanaalstraat) zal een speciale gebedsruimte komen waar alle mensen, dus ook niet moslims, terecht kunnen voor stilte en gebed. De interreligieuze wandeling eindigde bij de synagoge van de liberaal-joodse gemeente in de binnenstad.

In de uitzending vertelt Yosé ook over haar eigen jeugd. Ze werd geboren tussen de oorlogspuinhopen van Berlijn en verhuisde als tienjarig meisje naar Nederland. Hier kwam ze terecht in een internaat van de Zusters van de Voorzienigheid, de congregatie waar ze jaren later zelf intrad.

Voor de serie 'Non Actief' portretteerde Katholiek Nederland TV ook nog blauwe zuster, een claris en een augustines. Het programma is elke woensdag te zien van 17.05 tot 17.30 uur, op Nederland 1. Mocht u de uitzending met Yosé hebben gemist, dan kunt u natuurlijk nog terecht op internet. Alle uitzendingen van Omroep RKK zijn te bekijken via website www.rkk.nl

Het afscheid van Peter van Kessel:

'Als je weg gaat, blijf je

Eigenlijk is Peter van Kessel al vanaf 2011 bezig met afscheid nemen, want vanaf toen is hij minder gaan werken en heeft hij de tijd genomen afscheid te nemen van de mensen. Maar per 1 januari gebeurt het dan helemaal: de waarschijnlijk langzittende pastor van Utrecht gaat dan met pensioen. Armand Heijnen zocht hem thuis op om hem zijn verhaal te laten doen. "Het vertrek valt me niet al zwaar. Ik begin een beetje sleets te worden; ik heb het gevoel dat ik over alles al wel een keertje gepreekt heb. Dus voorlopig ga ik even helemaal niks doen!"

Peter is in 1976 begonnen in Overvecht, en sindsdien steeds in Utrecht-Noord blijven hangen. "De oecumene is altijd mijn ding geweest. Vanaf het begin heb ik samenwerking gezocht met de protestante kerken, met de Oranjekapel of de Johannesgemeente bijvoorbeeld. In een stad moet je als kerken met een christelijke signatuur samen optrekken; het is een heilloze weg als ieder zich gaat terugtrekken op zijn eigen stekkie. Alleen al vanwege de menskracht. Als je op je eiland blijft, kom je niet veel verder dan alleen liturgie. Terwijl er op gebied van diaconie, buurtopbouw, jongerenwerk of ouderenzorg zo veel meer te doen is."

Fusiepastor

Peter struint al lang rond in de diverse parochies van Utrecht-Noord, en daarmee is hij de vleesgeworden 'fusiepastor'. "De banden waren er al, lang voordat de St. Ludgerus werd ingewijd. Nicolaas-Monica, Zuilen, Josef, Rafaël en zelfs Antonius op een

gegeven moment ken je overal wel een aantal mensen. Het Ludgerus concept is voor mij steeds heel vertrouwd geweest." Met het vertrek van Peter wordt de spoeling dun. Pastoor George, Pater Elias en Pastor Gerrit Jan Westerveld zullen voortaan de liturgische kar moeten trekken – samen met een aantal pastoraatsgroepen. Ook Bernadette van Dijk wil Peter genoemd hebben. "Zij is een aanwinst voor het team – en zal dat na haar zwangerschapsverlof hopelijk ook blijven". Voor het overige werk zal de parochie nog meer moeten leunen op vrijwilligers. "Ik ben een uitgesproken harmonie-mens. Ik geloof niet dat ik grootse initiatieven heb genomen. Maar ik heb wel veel mensen samengebracht, veel verbonden en bemiddeld. Daar ligt mijn kracht: in het fungeren als cement in een gemeenschap door heel dicht bij de mensen te staan. Alleen liturgie is me te mager. Ik heb me altijd 'meewerkend

pastor' gevoeld, een pastor die midden in de parochie staat, die veel gesprekken aangaat, huisbezoeken aflegt "

Regressie

Wat het vertrek minder moeilijk maakt, is het beeld dat Peter inmiddels bij de kerk heeft gekregen. Dat stemt somber. "Het beleid van de kerk laat regressie zien, een terug willen keren naar de jaren vijftig. De priester is terug op het altaar, maar met allerlei beperkende maatregelen is de liturgie van de gemeenschap steeds meer ontzield. Ook over thema's als oecumene of euthanasie is de kerk uitgesproken star en mis ik de pastorale benadering. Tegelijk zie je dat de kerkgang dramatisch is afgenomen. Slechts weinig nieuwe groepen voelen zich kennelijk aangesproken door wat er in de kerk gebeurt. Kerkgang is vooral iets voor ouderen geworden. Koppel dat aan de schandalen die breed uitgemeten worden in de media, dan snap je ondertussen

toch wel?'

wel waarom het vertrouwen in de kerk tot zo'n dieptepunt is gedaald."

Maar Peter zou Peter niet zijn als hij niet tegelijk ook op positieve ontwikkelingen wil wijzen. "De kerken hebben echter ook veel gepresteerd. In buurthuizen, dienstencentra, voedselbanken, justitie, de Tussenvoorziening, Omduw, noem het maar op. Dat soort voorzieningen zijn in Utrecht uitstekend geregeld, en de inbreng van de kerken daarin moet je niet onderschatten. Op gebied van buurtpastoraat zijn er in Utrecht grootse dingen verricht en ik hoop dat de kerken erin slagen dat in stand te houden."

Op kleinere schaal, in parochieverband, wijst hij graag op de feesten, ontmoetingen, cabarets. "Het oudejaarsavondbuffet met oliebollen, de surprise-avonden met Sinterklaas, de liedjesavonden en barbecues voor ouderen of mensen die alleen zijn... Veelal begonnen en mede georganiseerd door een vrouwengilde of bejaardenvereniging. Dat zorgde voor een sterke band met de kerk."

Voorlopig gaat Peter even helemaal niets doen. Lekker lezen in geschiedenisachtige boeken bijvoorbeeld, want daar houdt hij van. "Ik erger me soms aan het gebrek aan historisch

bewustzijn van sommige mensen. Dat geklets over hoofddoekjes van moslima's bijvoorbeeld... zijn ze dan helemaal vergeten dat nog niet zo lang geleden hier mannen en vrouwen ook strikt van elkaar gescheiden werden, op scholen, in zwembaden, in de kerken? En dat vrouwen op zondagen een hoedje of sjaltje droegen, en nonnen ook zo'n hoofddoek ophadden? Daar kan ik slecht tegen: afgeven op andere mensen zonder je eigen verleden in ogenschouw te nemen. Dat leidt tot heel stomme opmerkingen!"

Vrijwilligers

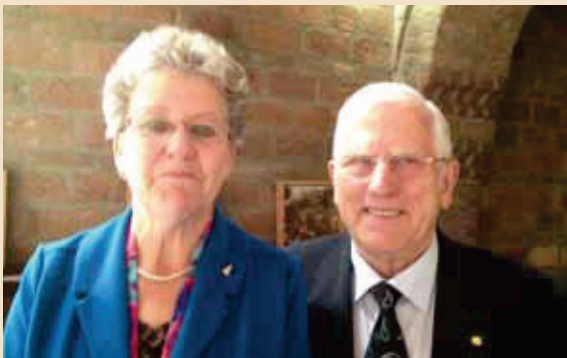
Dat nietsdoen, wat hij zeker tot na Pasen wil volhouden, zal Peter trouwens goed moeten bewaken, want nu al wordt er aan hem getrokken om maar alvast met vrijwilligerswerk te beginnen. "Pastoor George maakte het helemaal bont toen hij tegen me zei: 'Als je weggaat, blijf je toch wel?' Ik heb altijd met heel veel plezier gewerkt en ook altijd veel teruggekregen. Dat wil ik nog wel benadrukken: dat ik kon werken dankzij de vele vrijwilligers die meewerkten. Zonder hen was het niet gelukt en zal het nooit lukken. Op termijn wil ik me graag in hun gelederen scharen. Maar nu nog even niet."

St. Jacobuskerk

Prins Bernhardplein 40, 3555 AL Utrecht
Telefoon: 030 – 244 22 01 | ma-vr: 9-13 uur
Mail: mail@rkzuilen.nl
Vieringen: zondag 11.00 uur; zaterdag
18.30 uur; 1e Vrijdagsviering 10.30 uur

Proficiat!

Herman en Truus Oude Wansink-Peek uit Zuilen: 50 jaar Getrouwd.

Opening seizoen 2012-2013

Op zondag 9 september jl. openden wij in Zuilen, in onze geloofsgemeenschap Jacobus, Ludgerus en Salvator, het seizoen 2012-2013. De viering werd geleid door Mgr. De Kok en pastor Bernadette van Dijk. Het Drieslagkoor onder leiding van Sonja Roskamp zorgde voor de muzikale omlijsting. De liedkeuze van Sonja paste perfect bij de lezingen van de dag zoals uit Jesaja: blinden zullen zien en lammen zullen lopen. Na de viering was er koffie met gebak in de Ludgerzaal en met lunchtijd was er soep met broodjes. Door het prachtige weer konden er tafels en stoelen naar buiten in de tuin rond de kerk zodat het daar ook heerlijk genieten was.

Om 14.00 uur was er een muzikaal optreden van "Duo Amica" in de kerk.

Het duo wordt gevormd door Edith Mathot – viool en Lucia Wisse – Harp. Zij namen ons in tien muzieknummers mee op een reis door de muziek van klassiek tot modern. Lucia Wisse speelde ook enkele solostukken. Het één na laatste nummer was "Edelweiss" uit de film "The sound of Music". Na afloop was er groot applaus voor het prachtige concert. Als

toegift speelde het duo nog een keer "Edelweiss", dat door twee leden van het drieslagkoor spontaan achter de microfoon werd meegezongen. Na afsluiting van het concert was er nog een borrel in de Ludgerzaal.

Deze dag was een uitstekende start voor het nieuwe werkseizoen van onze gemeenschap.
(Arnold Rog)

Afscheid Sonja Roskamp

Na 18 jaar gaat onze coördinerende, Sonja Roskamp, ons verlaten.

Op 1 november 1994 ging Sonja als "tijdelijke" vervanging van de voorgaande dirigent, die ziek was, het Drieslagkoor leiden. Omdat haar voorganger niet meer terug kwam, kreeg zij een vaste aanstelling. Na vertrek van de dirigent bij het gemengd koor "Maria ten Daele" werd Sonja dirigent van beide koren.

Je kunt zonder meer stellen dat Sonja de koren op een hoger niveau heeft gebracht. Doordat de koren onder één leiding waren gekomen was het ook makkelijker geworden om ze samen te laten zingen. Dit was onder meer het geval bij de viering van het 50 jarig bestaan van de Sint Jacobuskerk in 2007, toen gezamenlijk de Missa Brevis van Mozart werd uitgevoerd.

Sonja heeft veel met Engelse kerkmuziek, wat vaak te horen is in de liedkeuze voor het Drieslagkoor. Hoogtepunt onder Sonja's leiding mag wel de instudering en uitvoering van "The Crucifixion" van Sir John Stainer door het Drieslagkoor worden genoemd. De laatste uitvoering dit jaar in de Aloysiuskerk in Utrecht was een groot succes.

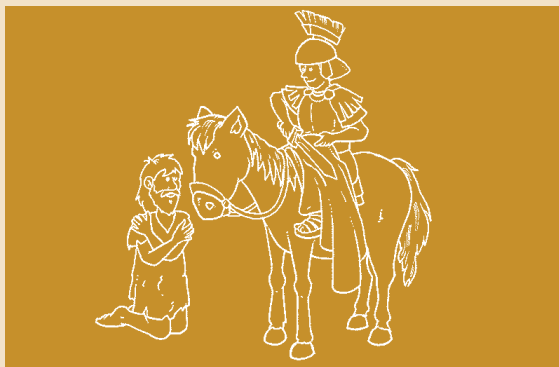
Op zondag 11 november dirigeert Sonja voor het laatst in de viering van 11:00 uur in de Sint Jacobuskerk. Sonja gaat leiding geven aan het koor van onze buurparochie Sint Gerardus Majella.
(Arnold Rog)

St. Dominicuskerk

Palestrinastraat 1, 3533 EH Utrecht
Telefoon: 030 – 293 52 45 | ma-vr : 9-12 uur
Mail: secretariaat@dominicuserkrecht.nl
Website: www.domicuserkrecht.nl
Vieringen: zondag 10.00 uur ;
1e Vrijdagviering 10.00 uur

Sint Maarten inzameling voedselbank

Sint Maarten deelde zijn mantel met een bedelaar. Ook in onze tijd zijn er nog mensen afhankelijk van wat ze van anderen krijgen. In 2011 haalde de Dominicuskerk voedsel op tijdens de St.Maartensviering voor de voedselbank; daarmee won dit project de Prix de Partage, een in het Franse Tours (de bisschopsstad van St. Maarten) ingestelde prijs. Een prijs die werd uitgereikt in de Domkerk en waarvan verslag is gedaan op de TV.

Dit jaar zamelt de Dominicuskerk weer voedsel in voor de voedselbank 'de Wijkplaats' Lombok. U kunt op zondag 11 november tussen 18:00 en 20:30 terecht bij de kerk aan de Händelstraat.

Kinderen (grote mensen mag ook!): ga langs bij de burens in de straat, opa, oma, bekenden en vraag of zij nog iets in de kast hebben staan voor de voedselbank. De kerk is vanaf 18.00 uur tot 20.30 open. Zo kun je het opgehaalde voedsel voordat de Sint Maarten optocht begint, al naar de kerk brengen. Wij organiseren dit in samenwerking met de oranje- en wijkvereniging Oog in Al. De Sint

Maarten optocht start om 19.00 uur op het Herderplein en eindigt bij de kerk. Achter in de kerk is de Sint Maartenkapel open. Hier kan men een kaarsje opsteken.

Je doet de mensen van de voedselbank een groot plezier met blikken (of pot), bonen, groente, fruit, vis en soep (ook poeder)! Ook houdbare kaas, (chocolade)melk (poeder), pot/pak broodbeleg, houdbaar verpakte noten en/of rozijnen, koffie, thee, suiker, aardappelpuree, zilvervliesrijst en vruchtensap, siroop, blikjes cola, olijf/zonnebloem olie, muesli, pannenkoekmix, houdbare tussendoortjes. Verder wasmiddelen, schoonmaakmiddelen (bijv. alles- en toiletreinigers), schuursponsjes, wegwerpvaatdoeken, afwasmiddelen, keukenpapier. Tot slot deodorant, tandpasta, (kinder)tandenborstels, tampons, scheercreme of -gel (m/v), shampoo, douchegel of wegwerpscheermesjes met houder. Daar hebben we toch allemaal wel iets extra's van in de kast. Wellicht heeft u zelf ook nog een gezond en houdbaar idee? Als er kinderen langs de deur komen, nemen ze graag iets voor de voedselbank mee. Namens de deelnemers van de voedselbank alvast heel hartelijk bedankt voor uw bijdrage.

St. Antoniuskerk

Kanaalstraat 200, 3531 CR Utrecht
Telefoon: 030 – 293 08 79
Mail: antoniusvanpadua@hotmail.com
Vieringen: zondag 10.00 uur; woensdag
19.00 uur vesper

Reis naar Istanbul

Ter afsluiting van onze interreligieuze bijdrage aan het jaar 'Vrede van Utrecht' willen we vanuit de Antoniuskerk, onder andere in samenwerking met de organisatie 'Islam en Dialoog', met een groep belangstellenden naar Istanbul reizen. We krijgen daar een rondleiding langs de interreligieuze kant van Istanbul, zoals een bezoek aan kerken, synagogen, moskeeën. En mogelijk ook gesprekken met enkele groepen daar. Een en ander afhankelijk van de samenstelling van de groep.

Uiterlijk januari willen we weten of er voldoende belangstelling is, dan zal de voorbereiding doorgaan. Tijd: 20-26 oktober 2013. Kosten: 600,- tot 900,- euro per persoon.

Opgave bij: Yosé Höhne-Sparborth,
yosehohnesparborth@gmail.com of telefoon
Antoniuscentrum: 2930879

Kerk en Buurt-viering

Op de feestdag van St. Maarten, 11 november, organiseert de werkgroep Familievieringen van de Antoniuskerk, in samenwerking met De Wijkplaats en de PKN-gemeente van de Pnielkerk, een 'Kerk en Buurt'-viering. In de viering wordt de verbondenheid van de kerken bij De Wijkplaats tot uitdrukking gebracht. De Wijkplaats is een centrum waarbinnen onder meer de Voedselbank, een tweedehands-kledinggroep en diverse eetgroepen een onderkomen vinden. Gezien de betrokkenheid van de werkgroep Familievieringen zal de viering op 11 november ook bijzonder geschikt zijn voor jongeren en kinderen. Om 10.00 uur, in de Antoniuskerk.

Wake kamp Zeist

Elke eerste zondag van de maand is er bij het detentiecentrum Kamp Zeist een wake, vanaf 16.30 uur. In dat kamp worden vreemdelingen zonder verblijfsvergunning vastgehouden. Zo ook de Antoniuskerkganger Abou Coulibaly, die voorheen in het AZC in Oog in All de afhandeling van zijn verzoek om vertrek naar een veilig land afwachtte. De wake is een activiteit van de Raad van Kerken Zeist. Het kamp bevindt zich aan de Richelleweg 13 in Soesterberg. Een teken van medeleven in de vorm van een kaartje aan Abou is welkom, op bovenstaand adres (postcode 3769 AZ).

Kindernevendienst

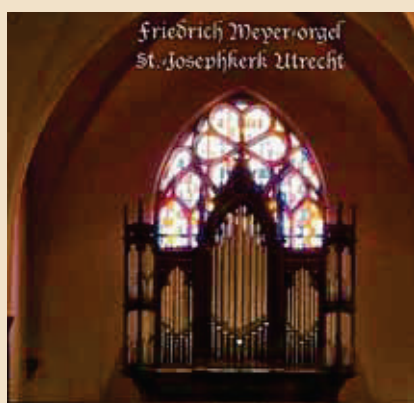
Elke eerste zondag van de maand zijn de kinderen speciaal welkom in de Antoniuskerk, want dan is er kindernevendienst. In het parochiecentrum lezen de kinderen een bijbelverhaal, vertellen ze er samen over, knutselen en tekenen ze, en vlak voor het einde van de dienst in de kerk komen ze de kerkgangers vertellen wat ze allemaal hebben gedaan. In de Vasten- en Adventstijd is er elke zondag een nevendienst, waarbij een thema wordt uitgewerkt. Vanaf begin december zijn dus alle kinderen van harte uitgenodigd om de Advents-nevendiensten in de Antoniuskerk te komen bijwonen!

St. Josephkerk

Draaiweg 44, 3515 EM Utrecht
Telefoon: 030 – 271 93 93 ma, di, vr : 14-16 uur
Mail: draaiwegkerk@planet.nl
Vieringen: zondag 9.30 uur;
1^e Vrijdagviering 10.00 uur

Even voorstellen...

De gemeenschap huist in een prachtig neogotisch kerkgebouw uit 1901. De kerk is volledig gerestaureerd in 1997. Ze is monument, evenals het gerestaureerde orgel van Friedrich Meijer, een uniek orgel voor Nederland. In de kerk vindt u kostbare glas-in-lood ramen van vader en zoon Mengelberg en veel houtsnijwerk van de Utrechtse beeldhouwer Stef Uiterwaal.

Elke zondag is er om 9.30 uur een goed verzorgde viering, eucharistie of communieviering. Ons koor weet ons steeds weer te verrassen met zijn fraaie klanken en stimuleert dat wij met zijn allen meezingen.

We zijn een open gemeenschap waar nieuwkomers zich gemakkelijk opgenomen voelen. Daarom zien we ook geregeld nieuwe gezichten, ook jongere. In de zomer is de kerk open voor bezichtiging, een gesprekje, een gebedje of een kaarsje.

Vieringen

Zondags 9.30 uur

21 oktober Communieviering. Pastor van Kessel gaat voor de laatste keer voor in de Joseph
28 oktober Eucharistieviering, pater T. Moorman o.f.m.

4 november Communieviering, Gerard Groener
11 november Communieviering, Charles Vrencken
18 november Eucharistieviering, pastoor
George Paimpillil

25 november: geen viering vanwege het **afscheid van pastor van Kessel** in de Rafaelkerk.

Andere vieringen

In de maand oktober iedere woensdag om 18.30 uur:
Rozenkrans bidden.

Vrijdag 2 november, 19.00 uur: **Allerzielen**, voorganger
Mgr. Hoogenboom.

Vrijdag 9 november 10.00 uur: viering **eerste vrijdag**

Oproep: Willen degenen die in de viering van
Allerzielen hun overleden dierbaren willen gedenken
dit doorgeven aan het secretariaat of direct aan
mevrouw Corry Huijsen, tel. 2711154 of
cfransen@casema.nl

Families die sinds vorig jaar iemand hebben verloren
ontvangen een persoonlijke uitnodiging.

Activiteiten

- Begin november is er een **beziinningsavond** over het leven en de persoon van Hildegard van Bingen. Samen bekijken we een film over haar leven en gaan daarover in gesprek. De avond wordt georganiseerd samen met de oecumenische leefgroep Ki Tov. Nadere mededelingen volgen in Ludgerus Aktueel.
- De kindernevendienst heeft een tijdje stil gelegen. Wij willen een nieuwe start maken, te beginnen met de altijd massaal bezochte **Herdertjesviering** op 24 december om 16.30 uur. Geef dit maar vast door en noteer het in uw agenda.

Kroniek

- Op 19 augustus overleed onze voorlaatste **pastoor, Willem Schuurmans**. Van 1972 tot 1981 was hij een stuwende en geliefde voorganger in de Josephparochie. Hij werd op zaterdag 25 augustus begraven in zijn geboorteplaats Groenlo.
- Op vrijdag 24 augustus was in een mooie viering met ons koor de huwelijksviering van Jim Renardus en Nanda van Zijl.
- Op vrijdag 12 september was de huwelijksviering van Frank Dijkslag en Iris Dawson.

St. Rafaëlkerk

Lichtenberchdreef 4, 3562 RD Utrecht
Telefoon: 030 – 261 12 52 ma-vr : 10-12 uur
Mail: secretariaat@sint-rafael.nl
Website: www.sint-rafael.nl
Vieringen: zondag 11.00 uur; zaterdag 19.00 uur; dinsdag 19.00 uur; donderdag 9.00 uur

Vrijwilliger van het Jaar

Ieder jaar, rond het feest van de aartsengelen eind september, organiseren vrijwilligers van de St. Rafaëlkerk een feest voor de geloofsgemeenschap. Dat begint met een eucharistieviering. Tijdens het feest erna wordt ook de vrijwilliger van het jaar benoemd. Dit jaar is het feest gehouden op 28 september en is Wim Mulder benoemd als vrijwilliger van het jaar.

Op de oorkonde staat

Wim Mulder Vrijwilliger van het jaar 2012.

Wordt verleend voor het meer dan 15 jaar op de centen letten.

Met het benoemen van de vrijwilliger van het jaar wordt waardering voor alle vrijwilligers van het kerkcentrum tot uitdrukking gebracht. Dit jaar is het de 15e keer dat een vrijwilliger van het jaar is benoemd.

Spullen voor de minimarkt

Op 31 december is de traditionele minimarkt in de St. Rafaëlkerk. Op die dag worden er ook oliebollen gebakken en verkocht. De opbrengst wordt altijd besteed aan iets extra's voor de kerk. Een deel van de opbrengsten van 31 december 2011 is besteed aan

twee meter hoge planten met bijbehorende potten. Deze aanwinst is te bewonderen in de kerk, ze staan achter het priesterkoor.

Ook dit jaar dus een minimarkt, en dat kan alleen als we daar weer leuke spullen voor hebben. Daarom de oproep aan de lezers: Mocht u nog wat leuke spullen hebben (geen grote dingen zoals meubels ed.) en u wilt deze kwijt, dan zouden we deze graag willen hebben.

Afleveren kan bij het secretariaat van maandag t/m vrijdag tussen 10 en 12 uur.

Als dat een probleem is komen wij ze ophalen in november/december. Neem in dat geval contact op met het secretariaat (030 261 1252 maandag t/m vrijdag van 10:00-12:00)

Het doel voor deze minimarkt wordt binnenkort bekend gemaakt.

Ludgerus barbecue

Velen van u hebben er aan deelgenomen op zondag 1 juli. Want dit jaar waren er ruim 120 mensen die zich hadden aangemeld en waren gekomen. Het weer dreigde even niet te willen meewerken, maar bedacht zich. Dus we konden ook heerlijk buiten zitten. Evenals vorige jaren was de sfeer prima en het vlees en bijbehorende zaken heerlijk, dus na afloop kon je dan ook horen dat de mensen hoopten dat deze traditie - want dat is het inmiddels - ook komend jaar weer zal worden ingevuld. Wilt u een (beperkte) indruk krijgen van deze dag, kijk dan op de website van St. Rafaël, www.sint-rafael.nl

St. Nicolaas-Monicakerk

Boerhaaveplein 199, 3552 CT Utrecht
Telefoon: 030 – 244 13 19 ma-vr : 9-12 uur
Mail: rk.kerkcentrum@nicmonpar.nl
Vieringen: zondag 9.30 uur; 11.30 uur
Spaanstalig
woensdag 9.30 uur morgengebed

'Pastor Peter van Kessel temidden van een groep actieve vrijwilligers van de Nicolaas-Monicakerk'

Agenda voor de komende maanden

-Allerzielen: op 2 november is er om 19 uur een gedachtenisviering waarin we onze gestorvenen gedenken. Ieder die dat wil kan voor hen een lichtje komen opsteken. Speciaal genoemd worden diegenen van wie we in onze gemeenschap het afgelopen jaar afscheid hebben moeten nemen, maar ieder komt natuurlijk vooral om troost voor het eigen verlies en om kracht te vragen voor de toekomst.

-Sinterklaas: op de avond van 5 december vanaf 19.30 uur vieren we voor ieder die dat wil en anderen zoekt om deze dag niet zomaar voorbij te laten gaan, het feest van onze patroonheilige St. Nicolaas. Er is bisschopswijn, stroigoed, en wellicht heeft de Sint zelf ook iets meegebracht. De feestcommissie zorgt voor muzikale en gepeperde noten.

-Adventsgebeden: op woensdagavond is er in de Advent vanaf 28 november elke woensdag om 19.30 uur een oecumenisch avondgebed ter voorbereiding op Kerstmis. In die avondgebeden is er telkens een korte schriftuitleg bij de lezingen die gaan over de

komst van de Messias *LET OP : niet op 5 december.*

-Voedselbank: Op het feest van St. Maarten 11 november is er weer een inzameling voor de voedselbank op Zuilen. U wordt verzocht voor de viering op zondag houdbare producten mee te nemen. Alvast onze dank.

Kroniek

Gedoopt:

- Felix Juan Hallo Velthuis Montoya 27-augustus
- Mery Morales Mercedes Babilonia 27-augustus (tevens gevormd)
- SherilLynn Anja Shirley Nankoe 01-juli
- Trijntje van Duivenbode-Schrijvers 24-augustus (tevens gevormd)

Gehuwd:

- Gleidy Kamperveen en Charlon Thomas op 28 juli in de Dominicaanse Republiek
- Mery Morales Babilonia en Dirk Jan Verburg in de Dominicaanse Republiek
- Trijntje Schrijvers en Henk van Duivenbode op 28 augustus in de Nicolaas/Monica

Overleden: Martha van Impelen- Maijenburg, Pippelingstraat 22, 92 jaar

Op 12 september, daags voor haar 93^e verjaardag overleed nog vrij onverwacht Martha van Impelen. Mevrouw van Impelen was altijd een trouwe kerkganger tot haar gezondheid het niet meer toeliet. Haar geest was nog ongebroken, maar haar hart kon het niet meer aan. Zij was net als Martha in het evangelie vooral dienstbaar aan haar gezin, en liet net als haar evangelische voorgangster toch niet over zich lopen. Haar kinderen waren destijds actief bij scouting, en de vele vrienden en vriendinnen in die tijd opgedaan waren in groten getale aanwezig bij het afscheid in de kerk. Ook voor hen moet zij veel betekend hebben. Martha was een vrouw van: doe maar gewoon. Ze was een binnenvetter die graag haar eigen boontjes dopte. Met hulp van haar kinderen en niet te vergeten een aantal buurtbewoners - eigen voor de wijk Ondiep - kon ze tot het laatst thuis blijven wonen. Toen dat niet meer kon, boog ze het hoofd en heeft de Heer haar bij zich thuisgehaald. Moge zij rusten in vrede.

Agenda berichten

Inleiding Agenda

Voor nadere informatie over activiteiten kunt u bellen met het centraal secretariaat 030 -244 13 19 of kijken op de website www.sintludgerus.nl. Of bij het lokale secretariaat (waar nodig hieronder vermeld).

Cursus Geloofsbelijdenis in de Jacobuskerk

JAAR! GELOOF 2012-2013

Wat geloven we eigenlijk? En wat doen we met ons geloof? Is het geloof een leer die beperkt of een waarheid die vrij maakt? Jezus heeft zelf beloofd, dat de waarheid vrij maakt – kunnen we hem vertrouwen? Op deze en op andere vragen, die U er zelf aan mag

toevoegen, gaan we antwoorden zoeken. Uitgaand van twaalf geloofsartikelen, gaan we er twee per avond behandelen. Dat zijn dus zes avonden. Geen cursus voor goedgelovige mensen, maar voor gelovige mensen die er slimmer en sterker van willen worden. Iedereen welkom.

De cursus wordt geleid door pater Elias op de volgende woensdagen: 31 oktober, 28 november 2012 en in 2013 op: 23 januari, 27 februari, 20 maart, en 24 april. Steeds van 19.30 uur tot 21.30 uur, in de Ludgerzaal van de Jacobuskerk (Zuilen), ingang Adriaan Mulderstraat 73. U kunt zich opgeven bij het centraal secretariaat, Boerhaaveplein 199, 3552 CT Utrecht 030-2441319 of via mail secretariaat@sintludgerus.nl of bij uw lokale secretariaat onder vermelding van naam, telefoonnummer en evt. e-mail.

Jaar van het Geloof

De cursus 'Geloofsbelijdenis' maakt deel uit van het Jaar van het Geloof, dat van 11 oktober 2012 (de vijftigste verjaardag van het begin van het Tweede Vaticaans Concilie) tot en met 24 november 2013 (het hoogfeest van Christus, Koning van het Heelal) wordt

gevierd. Dit jaar staat ook in het teken van 20 jaar Catechismus.

Paus Johannes XXIII opende het Tweede Vaticaans Concilie om de Kerk 'bij de tijd te brengen' en dichter bij haar apostolische bronnen te brengen. Paus Benedictus XVI wil met het Jaar van het Geloof een nieuwe impuls aan de missie van de Kerk geven. Het Aartsbisdom Utrecht geeft hieraan gehoor met een jaarprogramma waarin met een diversiteit van activiteiten het Jaar van het Geloof onder de aandacht wordt gebracht. Ook in de Ludgerus parochie zal hieraan het komende jaar meer aandacht gegeven worden. Zie daarvoor Ludgerus Actueel.

Joods Leerhuis in Antoniuskerk

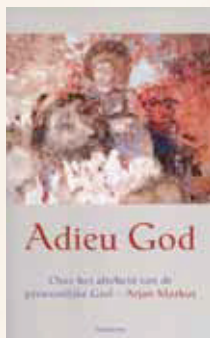
In het komende winterseizoen zal het Utrechtse Beraad Kerk en Israel weer een aantal leerhuisbijeenkomsten organiseren in het parochiecentrum van de Antoniuskerk. Dit jaar komen teksten aan de orde komen die worden gelezen op Joodse feestdagen, nl. de boeken Prediker, Ruth en Klaagliederen. Inleider is mevrouw Tirza Middleton, lid van de Liberaal Joodse Gemeente.

De bijeenkomsten beginnen om 20 uur en eindigen in principe om 21.30 uur. Inloop vanaf 19.30 uur. De toegang is gratis, maar voor de consumptie wordt € 2 per persoon gevraagd. De eerste bijeenkomst was op dinsdag 16 oktober en gaat over het boek Prediker. De andere data zijn **15 januari en 5 maart 2013**.

Leesgroep Dominicuskerk

De Dominicus leesgroep begint aan een nieuw boek: "Adieu God. Over het afscheid van de persoonlijke

God" van Arjan Markus. Het is een neerslag van gesprekken die Markus over deze vraag voerde met twijfelaars en zoekers. Aan de hand van de gelezen teksten komen actuele vragen en onderwerpen aan de orde. De bijeenkomsten vinden plaats bij een van de deelnemers thuis. Iedereen is van harte welkom. Vervolgdata: iedere eerste donderdag van de maand dus **1 november, 6 december** 2012. Aanmelden secretariaat Dominicuskerk: tel. 030 - 293 52 45 of secretariaat@dominicuskertrecht.nl

Thema-avonden najaar 2012: ZORG ONS EEN ZORG? in de Dominicuskerk

Al in de vorige editie van Gesprek werd de nieuwe themaserie najaar 2012 aangekondigd. Voor alle drie de avonden - donderdag **25 oktober, 15 en 22 november** – zijn zeer boeiende en deskundige gastsprekers gevonden. De zorg gaat ieder van ons aan en het onderwerp staat volop in de belangstelling vanwege allerlei nieuwe overheidsplannen rond de zorg. Wat wordt er van de overheid verwacht? Wat wordt van ieder van ons verwacht? Wat betekent dit voor ons? Drie avonden om met inleider en elkaar in gesprek te gaan. Nadere inlichtingen bij secretariaat Dominicuskerk: tel. 030 - 293 52 45 of secretariaat@dominicuskertrecht.nl

Koren in onze kerken

11 nov 2012 11.00 uur – Sonja Roskamp neemt in de Jacobuskerk afscheid van de koren die zij jarenlang heeft gedirigeerd (zie artikel bij Locatie Jacobus)
25 nov 2012 15.00 uur - Jubileumconcert Amor Vincit. Dit koor viert haar 10-jarige jubileum met een concert. Onder leiding van Gijsbert van de Lagemaat en met pianobegeleiding door Yolande Nijman brengen zij liederen van o.a. Sibelius, Fauré, Purcell en Bremer. Amor Vincit heeft haar basis in de Dominicuskerk en werkt regelmatig mee aan vieringen aldaar.

St. Maartenoptochten in de Ludgerusparochie

Vanuit diverse kerken binnen onze kerken worden op **11 november**. In ieder geval worden er optochten georganiseerd in Lombok (Antoniuskerk) en Oog in Al

(Dominicuskerk). Nadere inlichtingen: tel. 030 – 293 08 79 (Antonius) en 030 – 293 52 45 (Dominicus) en in Ludgerus Actueel.

Afscheid pastor Peter van Kessel

In de viering om 11 uur op zondag **25 november** wordt in de Rafaëlkerk, Lichtenberchdreef 4 in Utrecht (Overvecht) afscheid genomen van Peter van Kessel. Alle andere kerken in de Ludgerusparochie zijn die zondag gesloten. Zie interview !

Wereldmissiemaand

Wereldmissiemaand staat dit jaar in het teken van Senegal. Dit West-Afrikaanse land is ongeveer vijf keer zo groot als Nederland en heeft circa 13 miljoen inwoners. Het land is overwegend islamitisch (93% van de bevolking). De christenen, meestal katholiek, zijn met 7% in de minderheid. Kerk en staat zijn in Senegal gescheiden. Moslims en christenen leven vreedzaam naast en met elkaar. De katholieke kerk in Senegal zet zich vooral in voor het verbeteren van het onderwijs en de gezondheidszorg. Ook houdt de Kerk zich bezig met problemen als emigratie van veelal jonge mannen, die een gevaarlijke overtocht riskeren voor een ongewisse toekomst. Een ander probleem waaraan de kerk aandacht besteedt is de situatie van vrouwen, vooral het nog veelvuldig voorkomen van vrouwenbesnijdenis, hoewel dat al lang officieel verboden is. Steun de katholieke geloofsgemeenschap in Senegal en stort uw bijdrage op rekeningnummer 1566 Missio Wereldmissiemaand te Den Haag. Voor meer informatie: www.missio.nl

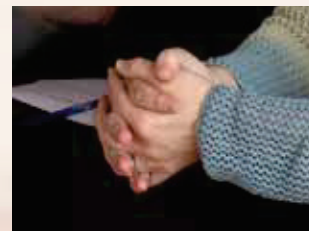

Avondgebeden in Adventtijd

Op diverse plekken worden oecumenische avondgebeden gehouden in verband met Advent.

In de **Nicolaas-Monicakerk** om 19.30 uur op **28 nov., 12 dec. en 19 dec.**

(in samenwerking met Jacobuskerk, Josephkerk en Oranjekapel). In de **Dominicuskerk** om 19.00 uur op **28 nov., 12 dec. en 19 dec.** (in samenwerking met Protestantse Gemeente Utrecht-West)

Uitnodiging ziekenzalving

De ziekenzalving is een sacrament, een teken van Gods zorg, een gebaar van bemoediging voor mensen die hun kwetsbaarheid ervaren. De Heer van ons leven laat ons niet los als

wij in de loop van de jaren gezondheid, kracht en geborgenheid kwijtraken. Hij blijft met ons meegaan. De pastores van de Ludgerusparochie willen met parochianen over onze kwetsbaarheid en onze hoop bij het ouder worden tijdens een bijeenkomst waarin we de verhalen van het broze leven kunnen delen. De bijeenkomst is gepland op donderdag **15 november 2012** in het pastorale centrum van de Antoniuskerk, Kanaalstraat 200, van 14.30 uur tot 16.30 uur. De eerstvolgende viering van de ziekenzalving zal plaats vinden op zaterdag **24 november** om 16 uur in de Antoniuskerk.

U bent bij beide momenten van harte welkom, ook samen met uw familie en vrienden.

Wilt u meer weten of wilt u zich aanmelden voor de bijeenkomst van 15 november of voor de viering van de ziekenzalving op 24 november, neem dan contact op met het secretariaat van de Antoniuskerk, Kanaalstraat 200, tel 030 2930879 (op werkdagen tussen 9 en 12 uur), bgg 030-2963078 of via e-mail: gj.westerveld@fiscali.nl

Kenniscafé in Dominicuskerk

Prof.dr. Anne- Marie Korte, hoogleraar Religiewetenschap spreekt op zondag 25 november om 20.30 uur in de Dominicuskerk (ingang Palestrinastraat 1) over: "Religie in de moderne samenleving en de rol van de seksen".

Geloven NU

De gespreksgroep Geloven Nu is weer van start gegaan o.l.v Tim Schilling. Je bent van harte welkom bij deze bijeenkomsten op de woensdagavond om 20.00 uur in de pastorie van de Rafaëlkerk. Net als vorig jaar kijken we samen naar de lezingen voor de komende zondag en gaan wij met elkaar in gesprek over de betekenis van deze lezingen voor ons geloof. Vanaf december zullen we ons, naar de suggestie van pastoor George, verdiepen in het Lucasevangelie. De bijeenkomsten worden aangekondigd in Ludgerus Actueel. Tim Schilling beantwoordt graag uw vragen

over deze groep. Mail dan naar: timschilling.cps@kloosterbrakkenstein.nl.

Eerste Heilige Communie en Heilig Vormsel in 2013

Ook in 2013 willen we weer een start maken met de voorbereiding van de Eerste Communie en wel in twee groepen: de Antoniuskerk en Dominicuskerk starten een groep en de andere kerken (Jacobus, Joseph, Nicolaas-Monica en Rafael) werken ook samen in een groep. Belanghebbenden worden tijdig aangeschreven hiervoor. De datum voor de viering van de Eerste Communie is vastgesteld op zondag 21 april 2013. Voor het Vormsel wordt in één groep gewerkt. De datum voor de viering wordt zondag 26 mei of zondag 2 juni 2013.

Vooruitkijken naar Kerst...

Het lijkt nog ver weg de Kerst maar als u dit nummer leest zijn er al weer mensen bezig met de voorbereiding van vieringen en activiteiten voor kinderen. In de Jacobus is er een kinderviering met een voor deze gelegenheid samengesteld kinderkoor. En van 17 t/m 20 december (voor de vakantie begint) worden kinderen van de scholen in de buurt van de Jacobuskerk uitgenodigd voor het zgn. "Kindje wiegen" bij de kerststal. In de Josephkerk en de Antoniuskerk zijn de herdertjesvieringen en in de Dominicuskerk is er ook een viering met een mooi verhaal, uitgebeeld door de kinderen zelf.

Verhalen waarin vrouwen een belangrijke rol spelen

In de Antoniuskerk wordt het komende seizoen iedere 2e woensdag van de maand van 15.30 uur tot 17.30 uur een cursus georganiseerd waarin bijbelse verhalen gelezen worden waarin vrouwen een belangrijke rol spelen. Onder leiding van Yosé Höhne-Sparborth zal gezocht worden naar een nieuwe betekenis van deze verhalen. Eerstkomende middagen: woensdag **14 november** en woensdag **12 december** 2012. Vrouwen én mannen worden van harte uitgenodigd voor deze cursus.

Utrecht Lezingen: De Islam in Europa

De Islam is een actueel onderwerp in Nederland.

De relaties tussen Europa en de islamitische wereld hebben diepe historische wortels. De ontwikkeling van Europa is niet los te zien van islamitische invloeden. Spanje en vooral Andalusië maakte onder het islamitische bewind een tijdperk van culturele en wetenschappelijke bloei door. Dat heeft mede het beeld van het huidige Europa bepaald.

In deze lezing wordt ingegaan op ontwikkelingen in de islamitische wereld en de gevolgen voor Europa en daarmee ook voor Nederland.

Lezing door drs. Timur Erogluer, woensdagmiddag **24 oktober** om 14.00 uur in de Wijkzaal van de Pniëlkerk, Lessinglaan 33. Drs Timur Erogluer is docent Geschiedenis van de Islam aan de Hogeschool Utrecht. De toegang en de koffie en thee zijn gratis. Wel verwachten wij een bijdrage in de collecte van minimaal 5 euro om de kosten te dekken. De Utrecht Lezingen zijn bijeenkomsten voor ouderen, iedere 4e woensdagmiddag van de maand. Maar iedereen is hartelijk welkom. De Zaal is open vanaf 13.30 uur

Kinderboek 'Franciscus en de rovers'

Vanwege het Franciscusfeest, afgelopen 4 oktober, is het prachtig geïllustreerde kinderboek 'Franciscus en de rovers' bij de Franciscaanse Beweging in Den

Bosch in de aanbieding voor € 7,50 (normale prijs: €12,50 - bij een afname van vijf boeken of meer: € 5,00 per stuk). Leuk bijvoorbeeld om cadeau te geven met Sinterklaas!

Het boek, geschreven door Fran van den Munkhof en geïllustreerd door Hélène Jorna, is geschikt voor kinderen van 4 tot 8 jaar. Het vertelt in korte zinnen en begrijpelijke woorden het verhaal over Franciscus die drie moordzuchtige rovers bekeert tot zijn broeders. Dit is een van de verhalen uit de Fioretti ('bloempjes'), de beroemdste verhalen over het leven van Franciscus die na zijn dood werden opgetekend. De combinatie van de heldere illustraties met de duidelijke tekst spreken het jonge kind sterk aan. Het boek leent zich uitstekend om thuis en op school voor te lezen. Wat eruit te leren valt, is dat het nooit te laat is om voor het goede te kiezen. Achterin het boek staan het levensverhaal van Franciscus en informatie over de boodschap van Franciscus en van de Franciscaanse Beweging. Het vierkante prentenboek is geheel in full colour uitgevoerd. Het boek is tot eind november met korting te bestellen bij het dienstencentrum van de Franciscaanse Beweging in Den Bosch, per e-mail: info@franciscaansebeweging.nl en per telefoon: 073-6131340.

Advertentie

Wilt u ook adverteren in het Ludgerus Magazine en 4200 gezinnen in Utrecht Noord/West bereiken? Neem dan contact op voor voorwaarden en tarieven met het secretariaat 030-244 13 19 of secretariaat@sintludgerus.nl

ECR De Keizershof
Van Vollenhovenlaan 451
3527 JK Utrecht

Bel voor meer informatie T (088) 328 00 10 of kijk op www.ecr.eu

Services van ECR De Keizershof

Maak kennis met de uitgebreide services van ECR De Keizershof. De medewerkers van ECR De Keizershof zijn gemotiveerde, servicegerichte professionals die werken volgens de filosofie van de landelijke (thuis) zorgorganisatie Residentiële & Ambulante Zorg (RAZ). Gericht op privacy, zelfstandigheid en mobiliteit van de cliënt. Alle services dragen ertoe bij dat u en uw partner en/of gezinslid in uw vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen, verzekerd van hulp en zorg.

U kunt bij ECR De Keizershof terecht voor:

- Huishoudelijke hulp
- Thuiszorg en (wijk)verpleging
- Administratieve service
- Woonsupport
- Maaltjidservice
- 24-uurs personalarmering

Kerkklerares

Oude tekening van Hildegard von Bingen

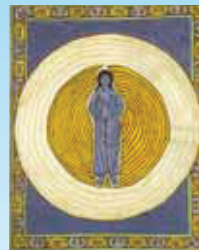
Op 7 oktober, ruim 900 jaar na haar geboorte, is de non Hildegard van Bingen door paus Benedictus tot kerkklerares benoemd. Dat is een hele eer voor deze middeleeuwse vrouw, die leefde van 1098 tot 1179. Want tot nu toe hadden slechts drie andere vrouwen dezelfde titel.

De titel (in het Latijn 'doctor Ecclesiae') wordt gegeven aan mannen of vrouwen die met hun leven en vooral met hun boeken of opstellen een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het katholieke geloof. Vaak zijn het mensen die een heilig leven hebben geleid, en die dan door de kerk ook al 'heilig' zijn verklaard.

Er zijn veel meer mannen die de titel kerkleraar hebben gekregen: op dit moment zijn dat er 33. De 4 vrouwen hebben hun titel trouwens nog niet zo lang geleden gekregen: Theresia van Avila en Catharina van Siëna in 1970 door paus Paulus VI, en Theresia van Lisieux in 1997 door paus Johannes Paulus II. Terwijl de mannen die titel al vanaf de 13^e eeuw krijgen. Onder hen grote heiligen zoals de Franciscaner priester en prediker Antonius van Padua (1195-1231) naar wie de St. Antoniuslokatie van de Ludgerusparochie is vernoemd. Of Augustinus (354-430), bisschop van Hippo, Bernhardus van Clairvaux (1090-1153) is ook een bekende kerkleraar; hij is de stichter van de Benedictijner Orde. Paus Gregorius de Grote is kerkleraar, evenals Thomas van Aquino.

Hildegard woonde het grootste deel van haar leven in het door haarzelf gestichte klooster Rupertsberg bij de stad Bingen in Duitsland. Hier schreef zij haar boeken over godsdienst. Al vanaf zeer jonge leeftijd had Hildegard visioenen - een soort dromen waarin haar belangrijke zaken over het geloof of over hoe wij mensen zouden moeten leven, verteld werden. Die dromen ging ze later opschrijven.

Maar ze schreef ook over geneeskunde. Hildegard deed veel aan natuuronderzoek, waardoor ze veel wist over planten en kruiden en voedingsgewassen. Bovendien schreef ze gedichten, die ze soms ook nog op muziek zette want Hildegard kon goed componeren. Ze heeft zelfs een eigen alfabet-lettertype-ontworpen. En van haar zijn tenslotte nog veel brieven bewaard die ze verstuurde aan belangrijke personen uit haar tijd, zoals paus Alexander III en de Duitse keizer Frederik I.

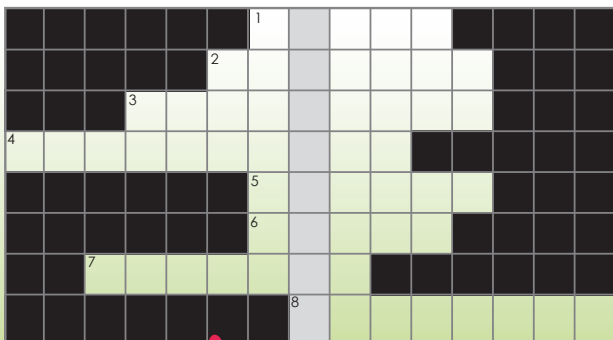
Tekening uit een door Hildegard geschreven boek

Kortom: Hildegard was een heel veelzijdige en heel geleerde vrouw waarvan wij nog veel kunnen leren. Reden genoeg voor haar landgenoot paus Benedictus XVI (die immers ook uit Duitsland komt) om haar deze eretitel toe te kennen.

Puzzel

1. Op school leer je ... en schrijven
2. Een vrouwelijke leraar
3. Hoe heet de non die een klooster bij Bingen (D) stichtte?
4. Hoe heet de paus die haar tot kerkklerares benoemde?
5. Liedjes ten gehore brengen
6. Niet zwak
7. Heilzame planten, ook gebruikt om het eten op smaak te brengen
8. Wie is de patroonheilige van onze parochie?

Als je alle woorden hebt ingevuld, zie je in het grijze vlakje, van boven naar beneden, nog een woord ontstaan. Onderaan de pagina staat de oplossing, op z'n kop. Maar niet spieken; eerst puzzelen!

Citaten van Hildegard

'In plaats van voortdurend te wieden is het beter eenmaal stevig te ploegen, ook al is de grond hard.'

'Jij, mens, behoed je ervoor hoger te stijgen dan je mogelijkheden je toestaan.'

Citaten van de kerkleraar Augustinus
'Begravenissen zijn eerder een troost voor de levenden dan dat ze de doden tot iets dienen'

'De aalmoes is slechts een teruggeven'

'Een vriend is iemand die alles van je weet en toch van je houdt'

Vesper

Begin november is er in de St. Josephkerk een bezinningsavond over Hildegard van Bingen met een film over haar leven. Op zaterdag 13 oktober werd in de Nicolaas/Monicakerk een vesperviering ter ere van Hildegard van Bingen gehouden. Het vrouwenkoor Monica van de Ludgerusparochie zong toen enkele liederen van Hildegard.

Oplossing puzzel: ERETITEL